

Haridus- ja Teadusministeerium
Munga 18
50088 Tartu

Teie 25.04.2018 nr 8-1/18/1950-2

Meie 28.05.2018 nr 4/159

Arvamuse esitamine kutseõppeasutuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu kohta

Lugupeetud Mailis Reps!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Haridus- ja Teadusministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust kutseõppeasutuse seaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (edaspidi: Eelnõu) kohta. Järgnevalt esitame oma seisukohad plaanitavate muudatuste kohta.

1. Riikliku koolitustellimuse kaotamine

Eelnõuga kaotatakse riiklik koolitustellimus ning see asendatakse riigi poolt eraldatava tegevustoetusega. Seletuskirja järgi on muudatuse ajendiks riiklikul koolitustellimisel põhineva süsteemi jäikus. Eelnõu koostajate hinnangul on riigi tellitavad koolituskohad õppekavarühmiti muutumas takistuseks koolide võimekusele reageerida kiirelt töajoturu koolitusvajadusele.

Kaubanduskodani ei ole jõudnud ettevõtjate massilist negatiivset tagasisidet tänase riikliku koolitustellimuse kohta. Mõni ettevõtja võib soovida suurendada või vähendada teatud õppekavarühmas koolitustellimust, kuid tervikuna süsteem toimib ning vastab üldjoontes töajoturu vajadustele. Pigem on täna ettevõtjate jaoks probleemiks see, et õppekavasid ei saa või ei taheta piisavalt kiiresti ja paindlikult muuta, et need vastaksid töajoturu vajadustele.

Riikliku koolitustellimuse kaotamisega läheb vastutus koolitustellimuse eest riigilt koolile, kuid sisulisi muudatusi see meie hinnangul kaasa ei too. Kui täna lähtub riik koolitustellimuse koostamisel sotsiaalsetest ja majanduslikest vajadustest ning õppeasutuste võimest õpet tellitud mahus läbi viia, siis tulevikus peaks ka kool lähtuma samadest põhimõtetest õppekohtade moodustamisel.

Seletuskirjas leitakse, et muudatuste rakendumisel avanevad koolidel laiemaid võimalused kiiremini ja paindlikumalt reageerida piirkonna ja kohalike omavalitsuste töajot koolitamise vajadustele. Nõustume, et muudatus võimaldab koolidel ilmselt senisest paremini arvesse võtta piirkondlikku töajotvajadust. Kuna kutsekool ei kata Eestis reeglina vaid piirkondlikku koolitusvajadust, vaid kogu ühiskonna koolitusvajadust, siis tuleb riigil tagada, et lisaks piirkondlikule töajotvajadusele arvestab kool ka ühiskonna kui terviku töajotvajadusega. Lisaks kaasneb muudatusega risk, et kool keskendub liigselt õppijate soovidele ning töajot vajadused jäävad tagaplaanile. Mõistame, et neid riske on võimalik riigil maandada läbi



tegevustoetuse käskkirjade ja halduslepingute. Loodame, et riik kasutab tulevikus seda võimalust mõistlikult, lähtudes ühiskonna vajadustest. Samas soovime teada, kas ja kui paindlikult on riigil võimalus tegevustoetuse käskkirjasid ja halduslepinguid muuta olukorras, kus on näha, et kool ei lähtu tööturu vajadustest.

Kaubanduskoda ei ole riikliku koolitustellimuse kaotamise vastu, kuid me ei näe, et muudatusega kaasneks ka märgatav positiivne mõju. Muudatuse tulemusena läheb vastutus koolitustellimuse eest riigilt koolile, kuid see ei too meie hinnangul kaasa suuri muudatusi.

2. Tulemusrahastamine

Kaubanduskoda toetab igati põhimõtet, et kutsekoolide rahastamise üheks komponendiks on tulemusrahastamine. Kooli rahastamine peab muu hulgas sõltuma sellest, kui head on kooli tulemused kokku lepitud hariduse võtmenäitajate alusel (nt töökohapõhises õppes osalejate arv, normaalajaga lõpetajate arv, kutseksamiga kooli lõpetajate arv).

Kehtivas seaduses ega Eelnõus ei ole kirjas, kui suure osa kutsekoolide rahastamisest moodustab tulemusrahastamine ja kui suure osa baasrahastamine. Selleks, et tulemusrahastamine muutub ka realselt üheks osaks kutsekoolide rahastamismudelis ning riik näeks selleks ette vahendeid riigieelarves, peaks meie hinnangul olema Eelnõus kirjas, kui suur peab olema minimaalselt tulemusrahastamise osakaal. Kui seaduses puudub selline põhimõte, siis näeme reaalse ohuna, et riik eraldab tulemusrahastamise jaoks liiga vähe raha ning tulemusrahastamine ei hakka soovitud mõju kutsekoolidele avaldama.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku lisada kutseõppeasutuse seadusesse põhimõtte, et kutseõppe baasrahastamise ja tulemusrahastamise komponentide suhe on kuni 80 protsenti baasrahastamine ja vähemalt 20 protsenti tulemusrahastamine. Tulemusrahastamine ei tohi toimuda kutsekoolide baasrahastamise vähendamise arvelt, vaid riik peab eraldama täiendavaid vahendeid tulemusrahastamise jaoks. Seega peab toimuma kvantitatiivne hüpe kutsekoolide rahastamises, et oleks võimalik katta tulemusrahastamise komponenti.

3. Paindlikum ligipääs kutseõppele

Kaubanduskoda toetab muudatust, millega antakse koolikohustuse ea ületanud isikutele üldkeskhariduse omandamise võimalus mittestatsionaarses õppevormis lisaks gümnaasiumile ka kutseõppeasutuses.

Toetame ka Eelnõuga kavandatavat muudatust, millega antakse kutsekoolidele võimalus pakkuda eelkutseõpet. Samas peame oluliseks, et riik hindab tulevikus, kas selline meede täidab oma eesmärgi või mitte. Vajaduse korral tuleb meedet muuta või siis lõpetada raha eraldamine selle meetme jaoks, kui meetmega ei kaasne soovitud tulemusi.



4. Kutseseaduse muudatusettepanekud

Teeme ettepaneku muuta kutseseaduse § 12 lg 3 selliselt, et ka ilma konkursita valitud kutse andja ülesandeks on väljastada kutsetunnistust või kutsetunnistuse duplikaadi. Kui muudel juhtudel tuleb kutsetunnistus väljastada, siis võrdse kohtlemise tagamiseks tuleb ka ilma konkursita valitud kutse andjale panna ülesandeks kutsetunnistuste väljastamine.

Kaubanduskoda teeb ettepaneku muuta kutseseaduses kutsetunnistuse regulatsiooni selliselt, et kutsetunnistused muutuksid elektrooniliseks. See tähendab, et kui inimene on edukalt sooritanud kutseeksami, siis tehakse vastav kanne kutseregistrisse ning see kanne tõendab kutsetunnistuse olemasolu. Lisaks tuleb alles jätta võimalus, et kui kutse andja või kutsetunnistuse saaja soovib saada kutsetunnistust paber kandjal, siis tuleb kutsetunnistus väljastada endiselt ka paberil. Kutsetunnistuse väljastamine paber kandjal toimuks sel juhul kutseregistris oleva info alusel.

Teeme ettepaneku lisada kutseseaduse 4. peatükki (haldusjärelevalve) põhimõtte, et kutseasutusel on õigus teostada järelevalvet kutset andvate organite tegevuse üle. Hetkel on see põhimõtte kirjas kutseseadus § 7 lg 1 p-s 4, kuid kuna seda põhimõtet ei ole eraldi välja toodud haldusjärelevalve peatükis, siis on tänane regulatsioon tekitanud praktikas ebaselgust. Muudatuse eesmärk on suurendada õigusselgust.

5. Kutseharidusstandardi muudatusettepanek

Teeme ettepaneku lisada Kutseharidusstandardisse põhimõtte, et igal õpilasel on õigus sooritada õpingute lõpetamiseks lõpueksam, kui kutseeksami sooritamine ebaõnnestub. Sellisel juhul ei väljastata õpilasele kutsetunnistust, kuid tal on võimalik kutseõppe õpingud lõpetada, kui ta sooritab lõpueksami. Muudatust on vaja selleks, et õpilased saaksid oma õpingud lõpetada ning et ei tekiks survet kutseeksami lihtsamaks muutmiseks.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070